

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-21

תר"ם 75/21

יצחק כהן, שופט
יושב ראש ועדת הבחירות
האזורית חיפה

כ"ה באלול, תשע"ח

5.9.2018

צבי אבישר

בעצמו

העותר

נגד

1. חדשות הקריות – עיתונות ותקשורת בע"מ

2. יוסף דואק

המשיבים

שניהם ע"י ב"כ עוה"ד מוני עזורה

החלטה

א. ההליך

1. עתירה למתן צו מניעה, לפי סעיף 17ב' לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט – 1959 (להלן – "חוק דרכי תעמולה").

ב. הרקע

2. העותר עומד בראש תנועת "רוח חדשה במוצקין", ומתכוון להתמודד לתפקיד ראש העירייה בקרית מוצקין בבחירות לרשויות המקומיות, הצפויות להתקיים בתאריך 30.10.2018.
3. המשיבה מס' 1 (להלן - "המשיבה") היא חברה בע"מ המפיקה ירחון בשם "חדשות הקריות", המופץ באזור הקריות. המשיב מס' 2 (להלן - "המשיב") הוא בעל השליטה במשיבה, ונטען כי הוא משמש כעורכו הראשי של הירחון.

עמוד 1 מתוך 8

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتף: 02-6753407, פקס: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

לטענת העותר, המשיב שימש בעבר כמשנה לראש עיריית קרית ביאליק, והוא ידיד קרוב של מר חיים צורי, המכהן כראש עיריית קרית מוצקין, מולו עומד העותר להתמודד בבחירות הקרובות.

ג. תמצית טענות העותר

4. בעתירתו טוען העותר, כי בין השנים 2011 ו-2013, הוא שימש כראש אגף תקשוב, דוברות ויחסי ציבור בעיריית קרית מוצקין. עם כניסתו לתפקידו, החליט העותר לקצץ בתקציב שהועבר לחברות שבבעלות המשיב, דבר אשר קומם עליו את המשיב. העותר מוסיף, כי בשנת 2016, לאחר שהקים את תנועת "רוח חדשה במוצקין", המשיב טען החל להכפישו באמצעות הרשתות החברתיות באינטרנט. העותר אף טען זאת במפורש בקבוצת ווטס-אפ סגורה, דבר בעטיו הגיש המשיב תביעה בעילת איסור לשון הרע נגד העותר.

עוד טוען העותר, כי למשיב יחסי ידידות קרובים עם ראש עיריית קרית מוצקין (מר צורי הנ"ל), ובעתירתו מביא הוא מספר עובדות אשר לטענתו מוכיחות עובדה זאת.

5. עתירת העותר המונחת לפני מתייחסת לפרסומים, שמתפרסמים בעת האחרונה בירחון. לטענת העותר, הירחון נוהג לפרסם פרסומים חיוביים על ראש עיריית קרית מוצקין, ומשמש כשופר בלתי אובייקטיבי בידי עורכו, כדי לקדם את עניינו של ראש העירייה המכהן, במישרין או בעקיפין. העותר מוסיף, כי לצד הפרסומים התומכים בראש העירייה, העירייה ממשיכה לפרסם בירחון מודעות תמורת תשלום. בכתב העתירה, מביא העותר דוגמאות שונות לטענותיו, מתוך גיליונות הירחון שפורסמו מאז חודש נובמבר 2017 ועד לחודש אוגוסט 2018.

העותר מוסיף וטוען בעתירתו, כי החל מחודש מרץ 2018, החל הירחון לפרסם "סקר בחירות". סקר זה, כך נטען, מבוסס על הצבעת קוראי הירחון ברשת האינטרנט. להשקפת העותר, "בסקר הבוחן את התמיכה לה זוכים המועמדים בקרית מוצקין, ניתן לזהות קורלציה בין מידת התמיכה לה זוכים חיים צורי לבין הקו האוהד ממנו הוא נהנה באזכוריו בכל מדורי הירחון, ובינם לבין כמות המודעות שמפרסמת עיריית קרית מוצקין בירחון". עוד טוען העותר, כי בסקרים המתפרסמים בירחון, שמו כלל לא מוזכר, ולדעתו, המשיבים שמו לעצמם למטרה "להרדים" את הבחירות בקרית מוצקין, ולהציג מצג לפיו הבחירות בקרית מוצקין כבר הוכרעו, דבר שיסייע לבחירתו מחדש של ראש העיר המכהן.

6. העותר מוסיף וטוען, כי בעקבות מפגשים עם תושבים התברר לו, כי בשל כך שהוא הודר מהסקרים, תושבים רבים סבורים כי מועמדותו חסרת סיכוי. על כן, לטענת העותר, הסקרים המתפרסמים בירחון הם "סכנה לדמוקרטיה", שכן הם מטעים את הבוחרים ויוצרים מסך

אדישות אצל הבוחרים, ועם השלמה עם תוצאות ידועות מראש. העותר גורס, כי הסקרים המפורסמים בירחון, ככל שהם נוגעים לבחירות בקריית מוצקין, מהווים "הפרעת בחירות".

7. העותר ער לכך שההגבלות החלות על פרסום סקרי בחירות לפי סעיף 16ה' לחוק דרכי תעמולה עדיין לא נכנסו לתוקפן, ועל כן סומך העותר את עתירתו על הוראת סעיף 13 לחוק, הקובעת:

"לא תהא תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחת או למענה בצורה או בדרך שיש בהם משום הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחרת או למענה."

בהסתמך על פסק הדין שניתן בתב"ם 23/01 **ישראל אחת נ' מעריב אינטרנט בע"מ**, פ"ד נ"ה(3) 174 (2001) (להלן – "**פס"ד ישראל אחת**"), טוען העותר, כי ככל שלא ניתן להבטיח שהסקרים המתפרסמים בירחון משקפים נאמנה את הלכי הרוח בקרב הציבור, וככל שלא מתפרסמת הבהרה נאותה לצד הסקר, בדבר חוסר יכולתו לשקף נאמנה את הלכי הציבור, כי אז יש למנוע את פרסומם.

ג. תמצית טענות המשיבים

8. חלק ניכר מתשובת המשיבים הוקדש לסקירת מערכת היחסים בין המשיבים והעותר. לצד תיאורים המעמידים את המשיב באור חיובי, תארו המשיבים את העותר באור שונה, והציגו אותו כמניפולטור, כאדם הנוטה להסתכסך עם הסובבים אותו, כמי שאינו דובר אמת וכמי שמסתיר עובדות רלבנטיות. לטענת המשיבים, העותר מבקש להתמודד על כהונת ראש עיריית קרית מוצקין רק משום שהוא מבקש להתנקם בראש העיר המכהן, מר חיים צורי, על כך שפוטר מעבודתו בעירייה, וטובת העיר כלל לא עומדת לנגד עיניו.

אעיר, כי אין בכוונתי לדון בגופם של אנשים אלא בגופם של דברים.

9. המשיבים טוענים בתשובתם, כי הם מפרסמים בירחון סקר בחירות מזה כשישה חודשים, בנוגע לבחירות הצפויות להתקיים בחמש ערים באזור חיפה והקריות. סקר זה נערך ומפוקח עי ידי עורך דין, רואה חשבון ומהנדס תוכנה. לטענתם, התוצאות אינן מועברות למועמד כלשהו מהמועמדים המתמודדים בבחירות, והמתמודדים בבחירות נחשפים לתוצאותיו רק בעת שהסקר מפורסם בירחון. לטענתם, העותר הכריז על מועמדותו רק בתאריך 7.6.2018, ועל כן, מבחינה טכנית, ניתן היה לכלול אותו בסקר רק החל מחודש יולי 2018.

10. בתשובתם מוסיפים המשיבים, כי הם "עושים את עבודתם בחרדת קודש, כיוון שמדובר בדיני נפשות עבור מועמדים שונים, שכל עתידם, גאוותם, מקצועיותם וכספם, מושקעים בבחירות". כמו כן טוענים המשיבים, כי "חופש העיתונות הוא נשמת אפה של הדמוקרטיה, ואל לו לעותר, לנסות ולכופף את חופש העיתונות בשקרים, תוך אלימות מילולית, אותה הוא מנסה להפעיל".
11. המשיבים מוסיפים וטוענים, כי הם שומרים על ניטרליות מוחלטת בענייני הבחירות, תוך מתן חופש ביטוי למרבית המועמדים באזור חיפה והקריות, עם עדיפות קלה למועמדים משורות האופוזיציה, המתמודדים בבחירות. עוד טוענים המשיבים, כי מטעמו של העותר הוקמו דפי פייסבוק מזויפים, במסגרתם מפורסמים סקרים מפוברקים שאינם אלא "בלוף אחד גדול".

ד. דיון

12. נושא פרסום סקרי בחירות הוסדר על ידי המחוקק בסעיף 16ה' לחוק דרכי התעמולה. על פי חוק דרכי התעמולה, "סקר בחירות" הוא "סקר הנערך בתקופת הבחירות והבודק דפוסי הצבעה של בוחרים בבחירות, או הבודק נושאים הקשורים במישרין במי שמתמודד בבחירות". לעניין סעיף 16ה', "תקופת הבחירות" היא התקופה שתחילתה "ביום הגשת רשימות המועמדים לפי סעיף 35(ח) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965". בבחירות הקרובות, הצפויות להתקיים בתאריך 30.10.2018, "תקופת הבחירות", לעניין סעיף 16ה' לחוק דרכי התעמולה, תתחיל בתאריך 27.9.2018 (הוא המועד להגשת רשימות המועמדים לפי סעיף 35(ח) הנוכר).
- מכאן עולה, שהפרסומים אליהם מתייחסת העתירה, אשר נעשו או יעשו עד ליום 27.9.2018, אינם "סקרי בחירות", כמשמעות חוק דרכי התעמולה, וממילא לא חלות עליהם הוראות סעיף 16ה' לחוק זה. אוסיף לעניין זה, כי בפסק הדין שניתן בפרשת "סיעת ישראל אחת", היה מדובר ב"סקר בחירות", שהייתה כוונה לפרסם את תוצאותיו בשעה 16:00 ביום הבחירות עצמו.
13. סעיף 13 לחוק דרכי תעמולה, עליו סומך העותר את עתירתו, מתייחס לכל פרסום שיש בו משום תעמולת בחירות, בין אם נכנה אותו "סקר" ובין אם נכנה אותו בשם אחר. סעיף זה חוקק עוד בנוסחו המקורי של החוק המקורי, בשנת 1959, ובהצעת החוק שקדמה לחקיקתו, לא פורסמו דברי הסבר.

להשקפתי, סעיף 13 לחוק דרכי התעמולה בא להסדיר את היחסים בין רשימות המועמדים המתמודדות, ולמנוע מצב שבו נעשית תעמולת בחירות מטעמה של רשימת מועמדים פלונית, או למענה, תעמולה המפריעה באופן לא הוגן, לתעמולת בחירות הנעשית מטעמה של רשימת

מועמדים אחרת, או למענה. עם כל הכבוד למורי ורבי, כב' השופט מ' חשין ז"ל, אני סבור, שאין צורך להשתמש בסעיף 13 לחוק דרכי התעמולה, כדי למנוע פרסום תוצאות סקר ביום הבחירות עצמו לפני סגירת הקלפיות, שכן פרסום שכזה מפריע למהלך התקין והסדיר של יום הבחירות עצמו, ודבר זה מהווה עבירה לפי סעיף 119(א)(1) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, אותה ניתן למנוע מבלי להשתמש בסעיף 13. אגב, כיום, סעיף 16(ח) שהוסף לחוק דרכי התעמולה בשנת 2002, ממילא אוסר פרסום סקרי בחירות בתקופה הסמוכה ליום הבחירות, לרבות יום הבחירות עצמו.

16. בסעיף 13 לחוק דרכי התעמולה יש שלושה מרכיבים, ואלה הם :

- (א) תעמולת בחירות ;
- (ב) הנעשית מטעם מפלגה או רשימת מועמדים, או למענה ;
- (ג) אופן ביצוע התעמולה יש בו משום הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות מטעם מפלגה אחרת או למענה.

להלן אבחן מרכיבים אלה אחד לאחד.

17. האם הפרסומים הם "תעמולת בחירות"?

בבג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-13, פ"ד מ"ו(2) 692 (1992) נקבע, כי תעמולת בחירות היא רק אותו ביטוי שהאפקט הדומיננטי שלו, הוא בהשפעתו על הבוחר, ושאין לו אפקט דומיננטי אחר. בהחלטות שניתנו לאחר מכן נקבע, כי המבחן הוא מבחן אובייקטיבי, במסגרתו יש לבדוק, האם מבחינה אובייקטיבית הפרסום משפיע על הבוחר הסביר ולא מה הייתה כוונת המפרסם בעת שביצע הפרסום.

ב"פס"ד ישראל אחת", קבע כב' השופט מ' חשין, כי בפרסום תוצאות סקר בחירות יש משום השפעה על הבוחר הסביר, ועל כן מדובר ב"תעמולת בחירות". גם אם ניתן להטיל ספק בהתקיימותו של "מבחן המרכיב הדומיננטי" בעניין שלפני, נראה הדבר, שאף המשיבים סבורים שיש לסקר השפעה על הבוחרים, שהרי הם עצמם טוענים, כי הם מפרסמים את הסקר "בחרדת קודש", בשל ההשפעות שעשויות להיות לו על מועמדים שונים (וראו הציטוט המובא לעיל מתוך סעיף 11 לעתירה).

על כן, במקרה שלפני אצא מנקודת ההנחה, שיש בסקר המפורסם בירחון משום "תעמולת בחירות".

18. האם הסקר נעשה "מטעם" רשימת מועמדים או "למענה"?

הסקר מבוצע על ידי הירחון, והוא מתייחס לחמש ערים באזור חיפה והקריות. המלה "מטעם" מכוונת לכך, שהיוזמה לסקר יצאה מהחוג של האדם או רשימת המועמדים הנהנים מתוצאותיו, וזאת אין לומר במקרה שלפני. אין ראייה לכך, שהסקר הוזמן, מומן או מפורסם מטעם ראש עיריית קרית מוצקין, או מטעם רשימת המועמדים שהוא עומד בראשה. כל שיש לפני היא השערות של העותר, כי הסקר מוטה לטובת ראש העירייה על רקע יחסי הידידות הקיימים בין המשיב וראש העירייה מחד גיסא, ועל רקע הדם הרע שבין העותר והמשיב מאידך גיסא. בכך אין די כדי לקבוע שהסקר נעשה "מטעם" ראש העירייה המכהן.

באשר למלה "למענה", המופיעה בסעיף 13, נקבע ב"פס"ד ישראל אחת" (מפי כב' השופט מ' חשין, בעמ' 182):

"המושג "למענה" בהוראת סעיף 13 יש לפרשו, לדעתי, באורח אובייקטיבי, לאמור: כוונתו של עושה התעמולה אינה רלבנטית, ובלבד שהתעמולה באורח אובייקטיבי היא "למענה" של מפלגה פלונית או למענו של מועמד אלמוני. משראינו כי פרסום תוצאות הסקרים עולה כדי תעמולת בחירות, ומשידענו כי אותה תעמולה נעשית, באורח אובייקטיבי, "למענו" של מועמד זה או אחר, ממילא יש לראות בו בפרסום הפרעה בלתי הוגנת לתעמולת הבחירות של המועמד האחר".

מעשה שנעשה "למען" אדם, הוא מעשה הנעשה לטובתו, בשבילו או כדי לשרת את מטרותיו, וזאת גם אם אותו אדם לא יזם או הזמין את המעשה. אין ספק שפרסום, לפיו, לכאורה, ראש עיריית קרית מוצקין מוביל ביתרון גדול את מרוץ הבחירות, על פני מועמדים אחרים, גורמת לו סיפוק רב, אך בכך לא די כדי לקבוע שהפרסום נעשה "למענו". לפרסום תוצאות הסקר בהחלט עלולה להיות תוצאה הפועלת דווקא נגד ראש העירייה המכהן, והיא, שמתנגדיו של ראש העיר, המתרשמים מכוחו, כפי שהוא מתגלה בסקרים, ישנסו מותניים, יאחדו כוחות, וירכזו מאמץ כדי להחלישו, וכך הם מפיקים תועלת מהסקר, וכך יוצא שהסקר הוא גם "למענם".

על כן, הנני סבור, שאין מקום לקבוע שהסקרים המפורסמים בירחון נעשים מטעם של ראש עיריית קרית מוצקין או רשימת המועמדים בראשה הוא עומד, או למענם.

19. האם יש בסקר הפרעה בלתי הוגנת לתעמולה של מועמד אחר או רשימת מועמדים אחרת ?

המשיבים תארו בתשובתם את האופן בו נערכים הסקרים שתוצאותיהם מתפרסמות בירחון. המשיבים טוענים, כי הסקר נעשה באמצעות רשת האינטרנט, ולצורך ביצועו נקנתה כתובת דומיין מיוחדת ("seker.win"). נטען כי עד היום נחשפו לסקר כ- 68,000 אנשים, וכדי לכסות

פלחי אוכלוסיה אשר אינם משתמשים באינטרנט, הופעלה קלפי ניידת במספר מקומו בכל עיר, בה התושבים מצביעים באופן דיסקרטי, לאחר אימות העובדה, שהם תושבי העיר בה הם מצביעים.

נראה הדבר, שאין מדובר בסקר מקצועי, המבוסס על שיטת דגימה סטטיסטית, שתבטיח שהתוצאות המתפרסמות תשקפנה באופן מדעי את הלכי הרוח של הציבור, ותחשופנה את המציאות באופן אמיתי ככל האפשר. עצם העובדה, שבין האנשים המפקחים על הסקרים המתבצעים על ידי המשיבים, מונים המשיבים עורך דין, רואה חשבון ומהנדס תוכנה, ולא נכלל בהם סטטיסטיקאי, היא הנותנת שמדובר בסקר לא מקצועי, גם אם בעלי התפקידים הנזכרים אמורים לכאורה למנוע מניפולציות בסקר.

אציין, כי בסעיף 16ה' נקבעו כללים, שמטרתם לאפשר בחינה מקצועית של אמינות הסקרים, וזאת כדי למנוע הפרעות למהלכו התקין של מרוץ הבחירות, אך בשלב זה לא ניתן לאכוף את הוראות סעיף 16 ה', שכן, כאמור, הוא יכנס לפעולה רק בתאריך 27.9.2018.

סקרים הנעשים באופן בלתי מקצועי, ממילא מציגים תוצאות שאמינותן מוטלת בספק, ולמצער, מציגים תוצאות שלא ניתן לבחון את אמינותן. גם אם סקרים אלה נעשים "בחרדת קודש" (כלשון בא כוח המשיבים), האדם הסביר עשוי לייחס להם משקל חרף העדר בסיס מדעי ומקצועי מתאים בסקרים אלה. סקרים שכאלה, שאמינותם מוטלת בספק, הם סקרים "שיש בהם משום הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות", אלא אם לצדם מפורסמת הודעה "בהבלטה", ברוח הדברים האמורים בסעיף 16ה(ד) לחוק דרכי התעמולה. אילו הגעתי למסקנה, שהסקרים המתפרסמים בירחון נעשים מטעם ראש עיריית קרית מוצקין או למענו, ובהעדר הערה המבהירה כי הסקר אינו מקצועי, ועל כן אי אפשר להסיק ממנו מסקנות לגבי דפוסי ההצבעה של הציבור, אפשר והיה מקום להפעיל את סעיף 13 לחוק דרכי התעמולה. זאת, משום שרק אז ניתן היה לומר, שנוצרה היריבות הדרושה לפי סעיף 13, בין תעמולת בחירות הנעשית מטעמו או למענו של מועמד אחד, הפוגעת באופן בלתי הוגן בתעמולת בחירות, הנעשית מטעמו או למענו של מועמד אחר.

20. על יסוד הדברים שלעיל, ולאחר ששקלתי טענות הצדדים, הגעתי למסקנה שאין מקום לעשות שימוש בסעיף 13 לחוק דרכי תעמולה, כדי להפסיק את פרסום הסקרים המתפרסמים בירחון. כמובן, שלאחר 27.9.2018, המצב המשפט ישתנה לאור הוראות סעיף 16ה' לחוק דרכי התעמולה, וככל שהמשיבים יבקשו להמשיך ולפרסם סקרים (או סקר) לאחר מועד זה, יהיה עליהם לקיים את כל הוראות החוק העוסקות בעריכת סקרים ובפרסום תוצאותיהם.

21. לא נעלמה מעיני טענת העותר, כי הסקרים המפורסמים בירחון הם "סכנה לדמוקרטיה". עם כל הכבוד, אין אני סבור שבנסיבות העניין הסקרים מהווים סכנה לדמוקרטיה. לעומת זאת, ניסיונו של העותר להשתיק את הירחון ולמנוע ממנו את הפרסום, רק משום שהפרסום אינו נוח לו, פוגע בחופש הביטוי, והוא מהווה סכנה לדמוקרטיה. השערותיו של העותר - כי הסקרים המפורסמים בירחון מוטים על רקע קשרי הידידות בין המשיב וראש עיריית קרית מוצקין, או כי הסקרים נועדו להרדים את מערכת הבחירות, ולשדר לתושבי העיר כאילו התוצאות הוכרעו מראש - אין בהן די כדי למנוע את הפרסום ולפגוע בחופש הביטוי.

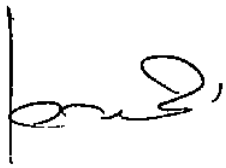
ה. סוף דבר

22. אשר על כל האמור לעיל, הנני מחליט כדלקמן:

(א) הנני דוחה את העתירה.

(ב) הנני מחייב את העותר לשלם למשיבים, ביחד ולחוד, הוצאות (כולל שכ"ט עו"ד ומע"מ) בסכום כולל של 11,700 ₪.

ניתן היום, כ"ה באלול, תשע"ח, 5.9.2018, בהעדר הצדדים.

יצחק כהן, שופט
יושב ראש ועדת הבחירות
האזורית חיפה